

ZÁHONYI ANDRÁS

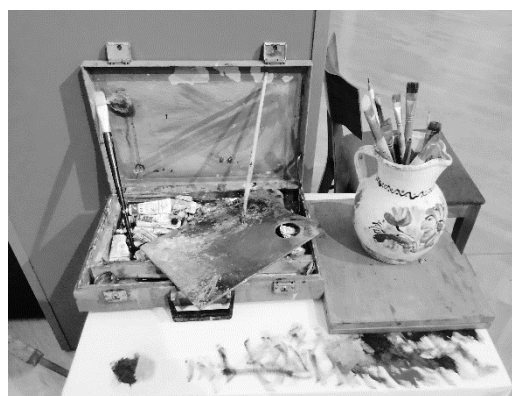
Határtalan Táncfőváros

Budapesten, 2021. október 7-10. között rendezte meg a Hagyományok Háza a határon túli magyar néptáncgyűttesek találkozóját. A műsort a 70. születésnapját ünneplő MÁNE (Magyar Állami Népi Együttes) előadása is színesítette. Mihályi Gábor és Pál István „Szalonna” emlékeztette a nézőket a kezdetekre (Ecseri lakodalmas), majd részletek következtek a ma is játszott műsorokból (Naplegenda, Magyar rapszódia, Hajnali Hold, Szarvasének, Megidézett Kárpátalja).

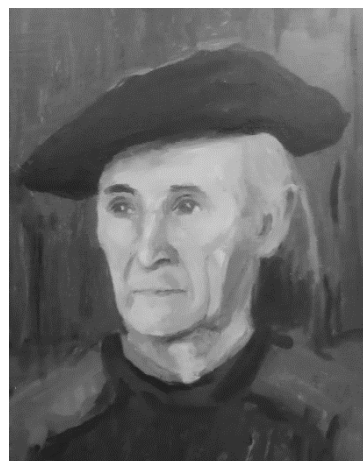
A földszinti kiállítóteremben Karsai Zsigmond lőrincrévei festőművész kiállítását tekinthették meg a fesztiválra ellátogatók. Az erdélyi származású Zsiga bácsi falujának egyik legjobb táncosa volt – ezt a tudását Martin György is felfedezte, ezért gyűjtései során filmszalagra is rögzítette.

Zsiga bácsi pontozója

festőkészlete

portréja Falvay Károlyról

(Záhonyi András felvételei a kiállításon készültek)

A Nagyvárad TE Nagyváradról:

Katonaének

(Mihályi Gábor és Kelemen László alkotása)

A XX. század a háborúk, a családok szétszakadásának története.

Menyasszonyok és vőlegények, feleségek és férjek, anyák és fiaik, gyermekeikkel egyedül maradó nők és hazájukért önmagukat feláldozó férfiak búcsúznak egymástól. (A Bibliából is ismert „lábmosás” is megjelent a szeretet és az alázat kifejezéseként.) Keserűség és

a hazatérés reménye vegyül ezekbe a pillanatokba. Népi alkotásaink hűsbavágó őszinteséggel beszélnek ezekről, a világot rengető események mellett eltörpülő egyéni sorstragédiákról. Az életüket vesztett társakat a ritka magyar járása közben „felrúgott székek” jelenítik meg. Bartók Béla és Kodály Zoltán nagyszabású katonadal-gyűjtései adják a zenei alapot a háborúk veszteségein felülemelkedő örök emberi kitartás megörökítéséhez.

*Dallos Levente zenekara
remekül kísérte a táncszínházi
előadást*

A Háromszék TE Sepsiszentgyörgyről: **Tiszta**

(A tiszta forrás megjelenítése modern színpadi eszközök felhasználásával – Juhász Zsolt rendezésében)

A mai városi ember persze rácsodálkozik a „tiszta szobára” is – hiszen az év nagy részében üresen álló házrész csak az ünnepnapokon (pl. esküvőkor, keresztelőkör) kap ma fontos szerepet. Naponta megélt ima, hit és szakralitás nélkül nehéz megérteni a székely falvakban még megélhető kapcsolatot a „felső világgal”, melynek látható eredménye a sokgyermekes család, a holtig tartó házasság. A tánc gyógyító-tisztító ereje is megmutatkozott a színpadon. A magasban kifüggesztett tükör egy szokatlan nézőpontból tette láthatóvá a gardonok, a zsámolyok és a táncosok jeleneteit (melyekben az ég fürkészése, a görbe fésű és a nyaklánc, a kolomp, sőt a tűzhely is fontos szerepet kapott).

Horváth Zsófia és Melles Endre **koreográfiájához** ifj. Csoóri Sándor állította össze a **zenei** anyagot.

Az táncegyüttes megbetegedett énekését, Erőss Juditot a helyére beugró Gaburi Barbara kiválóan helyettesítette.

Gaburi Barbara énekel

A Hargita Nemzeti Székely NE

Csíkszeredából: **Ékes Gyergyó**

(Az előadás megalkotói: Farkas Tamás, Farkas Ágnes, András Orsolya és Mihó Attila)

Az előadás megtekintése során a kevésbé ismert Gyergyói-medence tánc-, és zenekultúrájával ismerkedhetünk meg. Bartók Béla, Kodály Zoltán és Molnár Antal korai gyűjtései felhívták a figyelmet Gyergyó jellegzetes, karakteres, ősrégi dallamaira, hangszeres zenéjére, s ezek alapján táncaira is. A 2000-es évek elejétől az alkotók faluról falura járva készítettek valós eseményekről és megrendezett jelenetekről filmfelvételeket, értékes táncos egyéniségeket, énekeseket, zenészeket találva. Hazug Pista történetei (pl. amikor a pápa kihívta maga mellé Pistát az erkélyre a Vatikánban, hogy híveit üdvözlje, a közönség soraiban Ceausescu felkiáltott: 'Jé, ez (Hazug) Pista, ismerem – de ki az a süveges ember mellette?'), Bonka Ferkó „furcsa” mozdulatai bepillantást engednek a Csíkhöz, Gyimeshez közeli vidék mindennapi életébe, a székely és szász

táncmesterek által divatba hozott tánclépések világába. Fekete Márton „KisPuma” gyakran kíséri brácsán Mihó Attilát – most is együtt muzsikáltak. Ha már ott járt a fesztiválon, a Maros ME felkérte: ugorjon be a járványban megbetegedett kontrásuk helyére. A feladatot természetesen remekül megoldotta.

Hazug Pista tánca (Hargita NSzNE)

A Hargita táncosai Hazug Pistának és a sántító Bonka Ferkónak is emléket állítottak

**A Maros ME Marosvásárhelyről:
Valaki jár a fák hegyén**

(Ifj. Csoóri Sándor zenéje, Juhász Zsolt koreográfiája, Novák Ferenc Tata forgatókönyve)

A címadó Kányádi-vers sok néző számára csengett ismerősen. A Maros Művészegyüttes ezen produkcióját egy trilógia terve előzte meg. A most bemutatott utolsó rész végül emlékműsorrá változott, megidézve a költő csodálatos szellemiségét, elévülhetetlen gondolatvilágát, szülőföldjét.

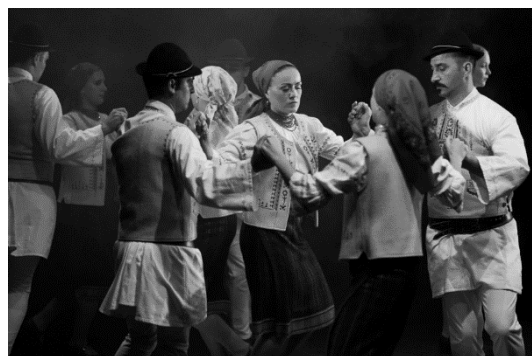
A Maros Művészegyüttes korábban már két Kányádi-előadást vitt színre (*Vannak vidékek* és *Fekete-piros*). Az alkotók a néptáncot (Kalotaszeg, Mezőség, Nyárad-mente, Gyimes) kedvelők mellett az irodalom- és versbarátokra is gondoltak: a verseket egy „igazi” színművész mondta el.

Kányádi eredeti hangfelvétele is megszólal a műsorban. Megtudhattuk, hogy a költő már évtizedekkel ezelőtt is ráérezett arra, hogy milyen világ lesz majd a 21. században.

Az előadás végén egy üzenet fogalmazódik meg: hol van a helyünk ebben a közép-európai térségben? Ez az alapgondolat abba a világba kíséri el a nézőt, amelyet Kányádi a versein keresztül megteremtett. A versek „átköltése” táncba, mozdulatokba, majd az ismétlődő visszatérés a költészet

világába igen nehéz feladat elé állította az alkotókat.

Az előadás előtt Novák Ferenc, a Honvéd TE koreográfusa, a Bihari TE alapítója megkapta a Kriterion Koszorút. Korniss Péter fotóművész méltatta Tatát kitüntetése alkalmából, s felfedezettje, Herczku Ági és zenésztársai köszöntötték énekével. A szamosújvári örmény családból származó Novák Tata beszédében elmondta, hogy magát ma is erdélyinek tekinti.

A Maros ME táncosai

A kis királyfi végül megtalálja a Világszép Nádszálkisasszonyt (Udvarhely TM)

Az Udvarhely Táncműhely
Székelyudvarhelyről: Világszép
Nádszálkisasszony

A gyermekek számára készített műsor azért a felnőtteknek is sok tanulsággal szolgált.

Egy kicsi királyfi furulyáján egy csodaszép ének szólal meg, amikor útnak indul, hogy megtalálja a nádszálba rejtett legszebb királylányt. Megtudjuk, hogy próbatételek sorozatán keresztül hogyan szabadítja ki a boszorkány karjaiból a nádszálba zárt élet forrását: gyönyörű gyöngy-társát.

Mindannyiunkban benne él a búzamag, a ciklikus újjászületés csodája. Legyen ez a búzaszem végsőkéig a kenyerünk! – hirdetik az udvarhelyi táncosok.

Molnár Szabolcs zenei összeállításából kiderült, hogy kedveli a Nyitrán megalakult Ghymes együttest. **A koreográfus, Ivácson László rendezésében felismerhetők voltak a Háromszék TE-ben már megszokott látványos, mégis könnyen követhető dramatikai megoldások.**

A László Csaba által alapított csapatból néhányan még feltűntek a HH színpadán – bizonyítva, hogy a néptánc szeretete nem múlik el a könnyörtelen idő múlásával.

A Bekecs Néptáncszínház
Nyárádszeredából: Keresztúton

(Koreográfus: Tőkés Csaba Zsolt, **zenei szerkesztő: Pál István „Szalonna”**)

Egy ma már mesebelinek ható bukovinai székely bácsi hogyan tudja ilyen szilárdan, s derűvel megtartani az

önazonosságát? Erről szól a Bekecs üzenete.

A szétszedett-összerakott ütőgardon, a Hold és a Nap jelképével díszített hangszer többszöri égbe emelkedése, majd visszatérése a bukovinaiak mennyei és földi útjait jelenítette meg számunkra.

Bukovinában öt falut alapítottak a székelyek. Rendkívüli módon megerősödtek, de onnan a XX. század világegése miatt előbb Bácskába, majd Dunántúlra, Tolna megyébe telepítették őket. Kisebb közösségeik Erdélybe kerültek, főleg Déva térségébe, de eljutottak Kanadába és Brazíliába is.

„Harcunkat megharcoltuk – s a hitünk megtartott minket.” Ez a záró tanulság nem csak

a Nyárad-vidékére érvényes, hanem egész Erdélyre és az anyaországra is – erre hívja fel az előadás a nézők figyelmét. A zárókép ferdén magasba

emelt gardonja a székelyek és magyarok misztikus jelképeire, Nimródra és a Nyilas csillagképre (ahol vészhelyzetben Csaba királyfi tér majd vissza a Tejúton népe megsegítésére) emlékeztetett.

<https://www.facebook.com/hagyomanyokhaza/videos/567582184569517>

Az Ifjú Szivek Pozsonyból: Autentika

A Szlovákia területén élő nemzetiségek hagyományos tánc- és zenekultúrájáról kínál komplex képet Hégli Dusán rendezésében az Ifjú Szivek tánckara. Az elmúlt évszázad során Bartók Béla és Kodály Zoltán Nyitra-vidéki gyűjtéseitől kezdve napjainkig összegyűlt néptánc- és népzenei anyagból (Hegedűs Gergely Dávid és Hegedűs Máté válogatásában) kaptunk ízelítőt.

Dusán felhívta a figyelmet arra is, hogy a közismert Magyarböd melletti falu, a szlovák többségű Györke (Ďurkov) egykori hagyományai is igen értékesek. A kb. 8 perces filmfelvétel táncanyagát (Kéménd, Tardoskedd) a ma is virtuózan táncoló Dusán úgy rekonstruálta, hogy a gyűjtött 45 perces zenei anyagot végig ki tudják néptáncsal tölteni. A műzenének tekintett verbunk pedig Felvidéken (pontosabban Felföldön) külön zenei műfajként jelent meg (lásd Bihari János, Lavotta János, Csermák Antal verbunkjait).

<https://www.facebook.com/watch/?v=3809740412447073>

Összefoglalva a négy napot, elmondhatjuk: a *Határtalan táncfőváros* idén is „határtalanul jól” sikerült!

A videórészletek, a fényképek Gaburi Barbara, a HH, az Ifjú Szivek és a Bekecs Néptáncszínház FB-oldaláról valók. A HH rövid beharangozójából is átvettünk idézeteket:

<https://hagyomanyokhaza.hu/hu/hatartalan2021?fbclid=IwAR12xZgBMnKOHfUegxm5wTcSgoFXgF2meyEaRsR3nMCNHwz4kAZc3hC8Xyw> .

Ezúton mondunk köszönetet, hogy felhasználhattuk azokat!